

Máltaka barna

Ómeðvituð máltaka – Meðvitað málfræðinám
Kafli 2.2

Máltakan

- **Máltaka barna svipuð alls staðar í heiminum**
 - Börn ganga gegnum ákveðin stig
 - Hvert stig með sínar reglur
 - Reglakerfi barns færast sífelld nær málkerfi fullorðinna
 - „Villur“ eru rökréttar og í samræmi við kerfi þeirra, sbr. þátíð veikra og sterkra sagna og algenga beygingu no.
 - Börn alhæfa algengar reglur á orð með sjaldgæfari beygingu
 - Það gera útlendingar líka
 - Ef málkerfi barns verður ekki eins og málkerfi fullorðinna => málbreyting

Máltaka

- **Börn virðast ekki geta nýtt sér málfræðilegar leiðréttingar:**

- Child: Want other one spoon, Daddy
- Father: You mean, you want THE OTHER SPOON?
- Child: Yes, I want other one spoon, please Daddy
- Father: Can you say 'the other spoon'?
- Child: Other ... one ... spoon
- Father: Say ... 'other'
- Child: Other
- Father: 'Spoon'
- Child: Spoon
- Father: 'Other ... spoon'
- Child: Other ... spoon. Now give me other one spoon?

Hljóðskynjun og -myndun

- **Nýfædd börn:**

- Gráta, ropa, stynja
- Barkakýlið liggur hærra, líkt og í öpum
 - Það sígur neðar í hálsinn um 3 mánaða aldur
 - Meira rými til hljóðmyndunar

- **Fyrsta árið:**

- Lærir barnið hljóðkerfisreglur móðurmáls síns
 - Hvaða hljóð geymir móðurmálið?
 - Leyfilegar hljóðsamsetningar

Hljóðmyndun

- **Hjal:**

- Barnið æfir sig í að mynda hljóð
- Fyrstu atkvæðin eins hjá öllum börnum í heiminum
 - baba, mama, dada
 - Hvers vegna þessi hljóð?
- Auðveldustu samhljóðin: /b,d,m,n,l/
- Erfiðustu samhljóðin: /p,r,s/

Stig máltöku

- **Atkvæðahjal**
 - **Bullorðahjal**
 - **Stök orð**
 - **Tveggja orða tal**
 - Fyrstu orðin oft hljóðgervingar
 - **Málsprenging**
 - 3 ára: uppbygging og orðaröð; fáar, rökréttar villur
 - **Hvaða orðflokkar skyldu koma fyrst?**
- } Merkingarbær orð,
ekki kerfisorð

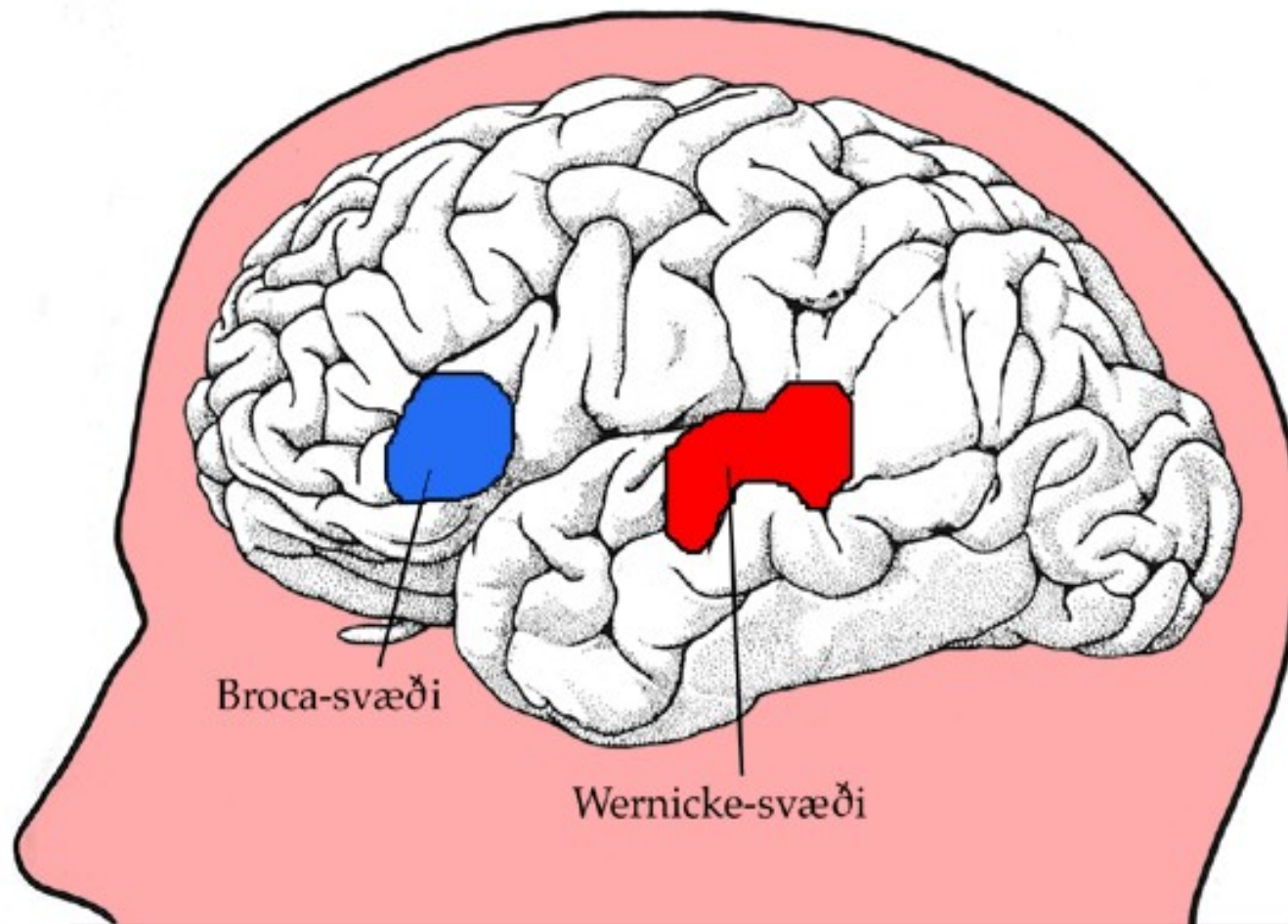

Markaldur

- **Það tímabil þegar hugurinn er næmastur fyrir því að læra tungumál**
 - Frá fæðingu fram að kynþroska
 - Næmasta skeiðið er þó fram að 4-6 ára aldri
- **Máltakan er jafnhröð og þroski heilans leyfir**
 - Broca-málsvæðið: Máltjáning
 - Wernicke-málsvæðið: Málskilningur

Málstöðvar í heila

Árangursrík máltaka

- **Forsenda árangursríkrar máltöku:**

- Góðar málfyrirmyndir

- Það þarf að tala við börn

- Það þarf að lesa fyrir börn

- Líka börn sem eru læs

} ríkari orðaforði

} betri máltilfinning

- Af hverju skyldu fræðimenn á sviði máltöku hafa áhyggjur nú á dögum?

Forboðna tilraunin

- **Psamtik I af Egyptalandi skv. Heródótusi**

- Ríkti 664–610 f. Kr.
- Upprunalegasta tungumálið
- Tvö börn alin upp í einangrun, smali gaf þeim að borða
- Bekos = brauð, a.þ.l. frumtungan er frýgíska

Er hægt að skýra þessa niðurstöðu með öðrum hætti?

Úlfabörn/villibörn

- **Ramu 1954 á Indlandi**
 - Líklega alinn upp af úlfum
 - Lærði aldrei að tala
- **Amala og Kamala 1920 á Indlandi**
 - Aldar upp meðal dýra
 - Ótalandi
 - Reynt að kenna þeim að tala er þær fundust
 - Gátu lært orðaforða, gekk þó misvel
 - Ekki málfræðileg atriði né setningaskipan
- **Oxana Malaya**

<https://www.youtube.com/watch?v=UkX47t2QaRs>

Genie

- **1970**
- **Nær algjör einangrun**
 - 18 mán.-13½
- **Refsað fyrir hljóðmyndun**
- **Engin málfyrirmynd**
- **Gat lært orðaforða en engar beygingar eða orðaröð**

